

Våtmark Sunds gård

Länsstyrelsen Stockholm | 010-233 10 00 | stockholm@lansstyrelsen.se

Stavbofjärden | Södertälje | 590200-173765

Bild: Diket vid sund är djupt nedskuret och till höger om diket planeras våtmarksåtgärden, AFRY (2022).

Projektområde

Stavbofjärden är en kustvattenförekomst i Södertälje kommun med en otillfredsställande ekologisk status. Omkring 70 % av det vatten som rinner ut i Stavbofjärden kommer från Åbyån och Skillebyån som är belägna i Stavbofjärdens tillrinningsområde. Fjärdens avrinningsområde omfattar ca 84 km² där en stor del utgörs av sjöar och vattendrag samt skogs- och jordbruksmark. Genomgående för området är stora problem med övergödning.

Sunds gård ligger mellan vattenförekomsterna Kyrksjön i norr och Sörsjön i syd, med Stavbofjärden i öster. Åtgärdsområde Västra Södertörn och Södertäljes södra fjärdsystem (enligt VISS). I dagsläget är det ett djupt nedskuret vattendrag mellan åkermark och träda i området. Ett markavvattningsföretag finns i området. I nedre delen av området ansluter en kulvert med dränering från flera åkrar norr om vägen till Mörkö. Området utgörs av postglacial lera. Åkermarken dräneras och ligger djupt ner i diket som avvattnar området. Det är en stor andel jordbruksmark som avvattnas till området. En kulvert från nordväst ansluter i nordöstra delen av området till vattendraget som rinner åt sydost mot Stavbofjärden.

Länsstyrelserna

Orsak till åtgärder

Idag är diket på Sunds gård rätat och kan inte hålla vattnet i landskapet vid mycket nederbörd. Ökad närsaltsbelastning från jordbruksmark påverkar vattnet i diket som därefter avleds till vattenförekomsten Stavbofjärden. Stavbofjärdens ekologiska status är otillfredsställande.

Projektet syftar till att anlägga en permanent våtmark och meandrande dike vid området på Sunds gård. Åtgärden kommer i huvudsak att fånga upp näringsämnen från jordbruksmarkens avrinning.

Vid Eriksberg kommer en dammvall med reglering (munkbrunn) att anläggas.

Vad vi vill förbättra

En våtmark vid Sund bidrar till en bättre balansering av vattenflöden och öka förutsättningar för biologisk mångfald. På sikt kommer åtgärden bidra till flera miljönyttor såsom klimatanpassning genom att fördröja vattnet i landskapet liksom balanseringen av vattenflöden. Retention av växtnäring vilket minskar övergödande påverkan på Stavbofjärden. Genom att förbättra vattenkvaliteten kan fisk som förr fanns i vattendrag och diken få möjlighet att återkomma. Våtmarksåtgärden vid Eriksberg gynnar biologisk mångfald och bidrar till att hålla kvar vatten i landskapet – klimatanpassning. I våtmarken Eriksberg anläggs tre stycken öar och djuphålor med flacka kanter. För att få åtkomst av skogen och inte blötlägga det mycket populära vandringsstråket anläggs en ny traktorväg där lermassor kan transporteras och människor kan passera öster om våtmarken.

Det kommer att ske en rening av fosfor och kväve i våtmarkerna, den är dock inte kvantifierad. Åtgärden vid Sund är dock en prioriterad åtgärd när AFRY bistod kommunen med en landskapstäckande våtmarkskartering. En stor andel av det område som avvattnas via Sund härrör från åkermark (45 %). Åtgärden vid Eriksberg är ur anläggningssynpunkt lämplig att samordna,

Boende och verksamma inom Åbyåns AVO kan ta del av informationen gällande våtmarker och dess positiva effekter genom bland annat informationsdagar och informationsutskick.

Planerade åtgärder och aktiviteter

En våtmark ska skapas genom schaktning. Då området omfattas av ett markavvattningsföretag har en analys gjorts för en schaktning 20- 30 cm under dikesbotten som utifrån lantmäteriets höjdmmodell antagits vara 15,0 m. Ett utformningsalternativ som skulle innebära ett behov av schaktning av cirka 19 000 m³ och ge upphov till en permanent våtmarksyta på drygt 5 000 m². Då vattennivån i diket varierar med flödet kommer även vattennivån i våtmarken att variera. Dämningsnivåer vid olika flöden har inte kontrollerats. Våtarealen vid en vattennivå på 16,0 m uppgår till ca 10 000 m². Våtarealen kommer motsvara ca 0,25–0,5 % av tillrinningsområdets area beroende på vattennivå i våtmarken. Utformningen kan justeras och genom att skapa fler öar kan schaktningsbehovet minskas, men det kommer även minska den våta arealen. Även en djupdel kommer tillskapas vilket kräver ytterligare schaktvolym. Kommunen kommer även att genomföra erforderliga miljöprovningar såsom inom strandskydd och vattenverksamhet samt ansökan om dispens från biotopskyddsbestämmelserna.

I denna ansökan söker vi 1 700 000 kr för att genomföra åtgärden samt ansöka om miljöprovningar.

Planerad uppföljning

Åtgärden verkar mot miljökvalitetsmålen ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, levande skogar, giftfri miljö, hav i balans samt levande kust och skärgård, begränsad miljöpåverkan och ett rikt växt- och djurliv. Projektet ligger i linje med ett flertal av kommunens styrdokument, bl.a. vattenplanen och klimat- och miljöprogrammet, och bidrar med konkreta åtgärder till en hållbar samhällsplanering.

I samverkan med

Initiativtagare till projektet är markägaren för Sunds gård. Representanter från Södertälje kommun har deltagit i fältbesök och samarbete med konsulter fått fram underlag till genomförande av åtgärden.